
UDK 801.42:159.9
Izvorni znanstveni rad

Prihvaćeno 20.06.2000.

Nataša Desnica-Žerjavić
Filozofski Fakultet, Zagreb
Hrvatska

PROCJENA STUPNJA IZRAŽENOSTI STRANOG AKCENTA

SAŽETAK

Uz najčešći kriterij procjenjivanja stupnja stranog akcenta, izražen brojem grešaka, u ovom radu provedeno je i neizravno i globalno procjenjivanje stranog akcenta od strane većeg broja lingvistički naivnih izvornih govornika, koji izražavaju globalni dojam o govoru stranih govornika, te procjenjuju njihovu socijalnu i geografsku pripadnost. Iz procjene geografske pripadnosti zaključuje se o stupnju prihvatljivosti stranoga govornika kao člana vlastite govorne zajednice, dok procjena socijalnog statusa govornika sa stranim akcentom govori o društvenoj poželjnosti njegovu načina govora.

Procjene prema različitim kriterijima (broj fonematskih grešaka, ocjena prozodije, globalni dojam, procjena geografske pripadnosti i socijalnog statusa) međusobno su podudarne u rangiranju govornika (korelacija varira između $r=.81$ i $r=.96$). Ipak, između njih postoje izrazite razlike u visini ocjena: već i minimalni porast broja grešaka uzrokuje znatan pad globalne ocjene, te još izrazitiji pad prema kriteriju prihvaćanja u jezičnu zajednicu ocjenjivača.

Ključne riječi: strani akcent, prozodijska obilježja, percepcija govora

---

UVOD

Stranim akcentom obično se naziva onaj hibridni fonetski sustav po kojem prepoznamo stranog govornika.

Proučavanje stranog akcenta u govornika različitih jezičnih zajednica koji govore isti strani jezik može biti korisno ne samo kao izvor spoznaja o procesu usvajanja novog fonetskog sustava, nego i kao negativna definicija fonetskog sustava tog jezika. Naime, čak i fonetski, a ne samo fonološki opis odnosi se na idealne realizacije glasova (formanti, verbotonalne optimalne), iako se eksplicitno priznaje da se one ostvaruju unutar svojih polja raspršenja (Martinet 1969). Međutim, do koje granice seže to polje raspršenja, koja realizacija pada unutar, a koja izvan tog polja, nigdje se ne kaže.

Pitanje granice između toleriranih i nedopuštenih udaljevanja od idealne realizacije nije ni postavljeno na razini jezičnog sustava (i pitanje je može li se ta granica i odrediti racionalno), a odgovor nalazimo u percepciji izvornih govornika, dakle na osjetilnoj razini. Upravo kao i u patologiji govora, ispravnima se smatraju one realizacije glasova koje izvorni govornici ne primjećuju.

Od pedesetih godina stranim se akcentom bavi kontrastivna analiza, predviđajući interferencije na razini sustava; verbotonalni pristup prenosi težište interesa na govore u kontaktu i na sustave grešaka koji pri tome nastaju; sedamdesetih godina glotodidaktika traži u analizi grešaka informacije o procesu usvajanja stranog jezika, pri čemu ističe strukturiranost usvojene jezične građe u obliku prijelaznih sustava koje naziva "međujezikom".

U posljednjim desetljećima američki sociolingvisti posebno proučavaju strani akcent na primjeru useljeničkih zajednica, socijalno i jezično neadaptiranih (Lambert i dr. 1975; Tahta i dr. 1981; Plumer 1970; Bourhis i Lambert 1975; Brennan i Brennan 1981. itd). Oni ističu potrebu razrade metodologije istraživanja stranog akcenta, kvantificiranja razlike između standardnog i nestandardnog govora te potrebu mjerenja stupnja stranog akcenta. Ellen Bouchard Ryan (1973) predlaže kombinaciju kontrastivnih i sociolingvističkih metoda procjenjivanjem izgovornog odstupanja od standarda u dvije faze i prema dva različita kriterija: prema broju grešaka, što procjenjuju 2-3 lingvistički obrazovana suca, te prema globalnom dojmu, što procjenjuje veći broj lingvistički naivnih izvornih govornika.

Dok je u kontrastivnom pristupu i u glotodidaktici glavni i neupitan kriterij sam broj grešaka, sociolingvistički pristup uvodi kriterij percepcije različitih načina govora (*speech styles*), bilo da je riječ o stranom jeziku ili o varijetetu istog jezika (Flege 1984; Giles 1971; Labov 1966; Lambert i dr. 1975; Ryan i dr. 1977; Tucker i Lambert 1969; Williams 1973. itd.). Stupanj prihvatanja nečijeg načina govora, njegova pozitivnog ili negativnog vrednovanja, sigurno je barem jednako toliko važan pokazatelj stupnja stranog naglaska kao broj grešaka.

ISTRAŽIVANJE

Svrha ovog istraživanja bila je procjena stupnja izraženosti stranog akcenta hrvatskih govornika koji govore francuski, provedena prema različitim kriterijima, te usporedba rezultata prema tim kriterijima.

Budući da su se istraživanja stranog akcenta u okviru kontrastivne analize i verbotonalnog pristupa odnosila ili na usporedbu fonetskih sustava ili na početni stupanj učenja (ili uopće ne vodeći računa o stadiju usvajanja jezika), u ovom radu ispituje se strani akcent hrvatskih govornika na naprednom ili završnom stupnju poznavanja francuskog jezika.

Istraživanje je provedeno na 16 ispitanika, podijeljenih u četiri skupine prema grubo procijenjenoj kakvoći izgovora govornika: profesori Odsjeka za romanistiku (I i II skupina), zatim studenti francuskog jezika i književnosti treće godine (III skupina) te govornici koji su duže vrijeme živjeli u nekoj od frankofonskih zemalja a da nisu sustavnije učili taj jezik (IV skupina).

Kontrolnu skupinu sačinjavala su četiri francuska standardna izvorna govornika sa sveučilišnom diplomom.

Izgovor ispitanika ocjenjivan je na uzorku čitanog teksta da bi se izjednačile sve varijable osim izgovora. Kao govorni uzorak poslužila su dva odlomka suvremenog književnog teksta srednjeg govornog registra (A. Camus, *L'Étranger* i M. Duras, *Un barrage contre le Pacifique*). Uz ove tekstove svaki je govornik brojio na francuskom od 1-20, da bi broj rjedih nazalnih vokala (naz.e i naz.oc) u korpusu bio bliži normalnoj frekventnosti tih glasova. Sva tri uzorka sadržavala su ukupno 980 izgovorenih glasova, od čega 554 konsonanta i 426 vokala.

Broj grešaka ocjenjivala su dva izvorna lingvistički obrazovana govornika i sam istraživač; oni su bilježili sve greške koje su primijetili slušajući snimku čitanog teksta, uz mogućnost višestrukog slušanja svakog fragmenta.

Ocjenu ukupnog dojma dalo je 25 francuskih studenata s Université de Provence Aix-Marseille slušajući iste snimke čitanog teksta. Pri prvom testiranju slušali su tri teksta u različitom redoslijedu ispitanika i ocjenjivali kvalitetu izgovora svakog govornika ocjenama od 1 (najlošija) do 7 (najbolja).

Pri drugom testiranju, napravljenom u razmaku od 15 dana, isti su slušači neizravno procjenjivali hrvatske govornike: slušali su iste uzorke čitanog teksta i odgovarali na dva upitnika: u prvom se tražilo da odrede geografsko porijeklo govornika prema načinu njegova govora. Upitnik je pružao četverostruki izbor: Pariz, francuska provincija, frankofonska zemlja, ostalo inozemstvo. U drugom je upitniku trebalo procjeniti socijalni status (niži, srednji, viši) istih govornika.

REZULTATI I RASPRAVA

1. Ocjene prema kriteriju broja grešaka, prikazane su na tablici 1. Prva skupina (0,20 - 0,48 %) vrlo je blizu kontrolnoj (0 - 0,24 %), a relativno joj je blizu i druga skupina s manje od 2 % grešaka. Treća i četvrta skupina (studenti i

"gastarbajteri") izrazito su slabije, jedna s nešto manje, a druga s nešto više od 10 % grešaka:

Tablica 1.   Prosječni broj grešaka po skupinama
Table 1.   Average number of errors by groups

	% grešaka / % of errors	raspon / range
Kontrolna skupina Control group	0 - 0,24	0 - 0,5
1. skupina (profesori) group (teachers)	0,20 - 0,48	0 - 0,5
2. skupina (profesori) group (teachers)	1,29 - 1,87	1 - 2
3. skupina (studenti) group (students)	8,67 - 10,75	2 - 10
4. skupina ("gastarbajteri") group (foreign workers)	12,65 - 18,98	10 - 20

2. U drugoj je fazi 25 lingvistički naivnih izvornih govornika, studenata Filozofskog fakulteta u Aix-en-Provence, procjenjivalo globalni dojam govora istih hrvatskih govornika koji govore francuski.

a) U izravnom ocjenjivanju (Tablica 2) ocjenjivači su davali svakom govorniku ocjenu između 1 (najlošija) i 7 (najbolja), i po skupinama su dobivene sljedeće ocjene:

Tablica 2.   Prosjek globalnih ocjena govornika po skupinama
Table 2.   Average of an overall assessment of speakers by groups

	(ocjena 1 - 7) / (Scores 1 - 7)
Kontrolna skupina Control group	6,78
1. skupina (profesori) group (teachers)	5,87
2. skupina (profesori) group (teachers)	5,11
4. skupina ("gastarbajteri") group (foreign workers)	3,21
3. skupina (studenti) group (students)	3,18

I prema globalnom dojmu prve dvije skupine (profesori) dobile su vrlo visoke ocjene, iako nisu tako blizu kontrolne skupine kao što su bili po broju

grešala. Ostale dvije skupine izrazito su lošije ocijenjene, a među njima četvrta skupina ("gastarbajteri") nešto je bolja od treće ("studenti").

Tablica 3.   Pojedinačni poredak govornika po broju grešaka i globalnoj ocjeni
Table 3.   Speakers ordered by number of errors and by overall assessment

Broj grešaka Number of errors	Gobalna ocjena Overall assessment
1	2
2	3
3	1
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	12
12	11
13	17
14	15
15	19
16	14
17	18
18	13
19	16
20	20

Poredak dobiven izravnim ocjenjivanjem govornika (ocjenama od 1 - 7) u visokoj je korelaciji s brojem grešaka ($r = -.94$, $p < 0.001$), čime se potvrđuje općeprihvaćeno gledište da broj grešaka presudno utječe na percepciju stranih govornika.

Međutim, u pojedinačnom plasmanu nalazimo odstupanja, a najveće (5 mjesta) nalazimo kod govornika br. 13 koji pada na 18. mjesto po globalnom dojmu.

Kako je govornik br. 13 (skupina "studenti", i u ocjeni prozodije nisko plasiran (Tablica 4), to bi značilo da realizacija prozodijskih obilježja donekle utječe na globalni dojam. Isto se može zaključiti i za odstupanja u obrnutom smjeru kod govornika br. 19 i 17, koji se u odnosu na globalnu ocjenu penju za 4 mjesta, a bili su i po ocjenama prozodijskih elemenata bolje plasirani (br. 19 na 11. mjestu, a br. 17 na 14. mjestu). Višem plasmanu ovih dvaju govornika duguje se i bolji plasman četvrte skupine po globalnom dojmu.

Na utjecaj prozodije na globalni dojam o govorniku upućuje i nešto viša korelacija između globalnog dojma i prozodije ($r = .89$) nego između broja grešaka i prozodije ($r = -.84$).

Uz ovo izravno ocjenjivanje

provedena su i dva neizravna ocjenjivanja:

b) U prvom neizravnom procjenjivanju stranog akcenta (Tablica 5) slušači su pripisivali govorniku sa stranim akcentom geografsko porijeklo, birajući između

četiri opcije ponuđene u upitniku: Pariz, francuska provincija, frankofona zemlja, inozemstvo. Time se željelo ispitati koliko izvorni govornici prihvaćaju govornike s različitim stupnjevima stranog naglaska kao članove svoje jezične zajednice.

Tablica 4. Ocjene prozodije
Table 4. Average of scores of individual prosodic elements

Govornici Speakers	Prozodijski elementi Prosodic elements				Prozodija ukupno Prosody total
	Intonacija Intonation	Ritam Rhythm	Tempo Rate of speech	Stanke Pause	
2	5	5	5	5	5
3	4,5	5	5	5	4,87
5	5	5	4,5	5	4,87
4	4,5	5	5	4,5	4,75
1	5	5	5	4	4,75
6	5	5	4,5	4,5	4,75
8	5	5	4,5	4,5	4,75
11	4,5	5	5	4,5	4,75
7	5	4,5	4,5	4,5	4,62
10	5	5	4,5	4	4,62
19	4	5	4,5	4	4,37
12	5	4	4,5	3,5	4,25
9	4	4	4	3,5	3,87
17	3	3	3,5	3,5	3,25
18	2,5	2,5	3,5	4	3,12
16	3	2,5	3	2,5	2,75
13	2,5	2,5	3	3	2,75
14	3	2,5	2,5	2,5	2,62
15	2,5	2	2,5	1,5	2,12
20	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

kontrolna skupina - govornici 1-4
I. skupina - govornici 5-8
II. skupina - govornici 9-12
III. skupina - govornici 13-16
IV. skupina - govornici 17-20

control group - speakers 1-4
I. group - speakers 5-8
II. group - speakers 9-12
III. group - speakers 13-16
IV. group - speakers 17-20

Tablica 5. Procjena geografskog porijekla govornika
Table 5. Assesments of speakers according to their geographic origin

Govornici Speakers	Pariz Paris	Provincija Rural areas	Frankofona zemlja French speaking country	Inozemstvo Foreign countries
Kontrolna skupina / Control group				
1	21	4	-	-
2	14	9	2	-
3	16	9	-	-
4	7	13	5	-
1. skupina / group				
5	7	7	9	2
6	5	3	16	1
7	1	2	14	8
8	2	1	11	1
2. skupina / group				
9	-	1	11	13
10	-	-	7	18
11	-	1	14	10
12	-	1	15	9
3. skupina / group				
13	-	-	4	21
14	-	-	2	23
15	-	-	5	20
16	-	-	1	24
4. skupina / group				
17	-	-	4	21
18	-	-	2	23
19	-	-	6	19
20	-	-	13	12

Na tablici 5 vidljivo je da se boljim govornicima pripisuje geografsko porijeklo bliže Parizu, a što su lošiji sve je pretežitija procjena da su stranci.

Kako bismo brojčano izrazili stupanj prihvaćanja govornika kao članova svoje jezične zajednice, dobivene procjene o njihovoj geografskoj pripadnosti vrednovali smo tako da (u skladu s neupitno pozitivnim stavovima Francuza prema standardnom, dakle pariškom uzoru) odgovore koje ih kvalificiraju kao Parižane vrednujemo najviše (koeficijent 3), one koji ih procjenjuju kao regionalne govornike manje (koeficijent 2), a najmanje one koji ih procjenjuju kao pripadnike drugih frankofonih zemalja (koeficijent 1). Odgovori kojima se ispitanici prepoznaju kao stranci nisu vrednovani, jer se njima isključuju čak i iz šire govorne zajednice. Tako je dobiven raspon ocjena od 0 - 75 (25 sudaca x ocjena 3, 2, 1 ili 0). Na tablici 6 vidi se prosjek tako dobivenih ocjena po skupinama:

Tablica 6. Prosjek ocjena skupina prema procijenjenom geografskom porijeklu
Table 6. Group average score according to the evaluated geographic origin

	(Ocjene 0 - 75) (Scores 0- 75)
Kontrolna skupina Control group	62,75
1.skupina / group	35,25
2.skupina / group	13,25
3.skupina / group	3,00
4.skupina / group	6,25

Za razliku od ocjena prema broju grešaka i prema globalnom dojamu, po kojima je prva, pa i druga skupina bila vrlo blizu kontrolne, ovo neizravno ocjenjivanje pripisivanjem regionalnog porijekla pokazuje veliku razliku između kontrolne i najbolje eksperimentalne skupine. Ovaj rezultat slaže se s dosadašnjim sociolingvističkim istraživanjima (Williams 1973; Ryan i dr.

1977) prema kojima i najmanji trag stranog ili nestandardnoga govora odaje etničko ili regionalno porijeklo govornika. Prema ovim autorima upravo je etničko ili regionalno porijeklo prva informacija koju govornik nehotice šalje o sebi.

c) U drugom neizravnom ispitivanju (Tablica 7) slušači su procjenjivali socijalni status govornika.

Tablica 7. Procjena društvenog položaja govornika
Table 7. Assessment of the social status of speakers

Govornici Speakers	Društveni status / Speakers' social status		
	Niži / Lower	Srednji / Middle	Viši / High
1	-	9	16
2	1	11	13
3	-	8	17
4	-	7	18
5	4	15	6
6	7	10	8
7	1	7	17
8	4	12	9
9	1	12	12
10	-	12	13
11	6	10	9
12	2	14	9
13	7	15	3
14	16	8	1
15	5	16	4
16	12	11	2
17	5	16	4
18	18	6	1
19	11	12	2
20	11	12	2

Procjena socijalnog statusa govori o društvenoj poželjnosti određenog načina govora. U odgovorima sudaca vidljivo je nastojanje da se viši status pripisuje boljim, a niži status lošijim govornicima: kontrolnoj skupini pretežno je pripisan viši status, prvoj i drugoj skupini srednji ili viši, a trećoj i četvrtoj srednji ili niži. Međutim, raspršenje odgovora veće je nego što se očekivalo prema dosadašnjim istraživanjima, koja su se odnosila na dijalektalni govor, dakle na odstupanja unutar iste jezične zajednice.

Raspršenje odgovora može se pripisati različitim faktorima:

- 1) ocjenjivači blaže ocjenjuju strance nego govornike iste jezične zajednice
- 2) školovaniji slušači, koji njeguju toleranciju i smanjenje etnocentričnosti, svjesno se klone stereotipnih sudova o strancima,
- 3) na procjenu društvenog položaja utječe i ugoda glasa

Kako bismo numerički izrazili društvenu prihvatljivost govornika sa stranim naglaskom, svrstavanje u viši društveni sloj vrednovali smo koeficijentom 2, a u srednji sloj koeficijentom 1. Odgovore koji ispitanike svrstavaju u niži društveni sloj smatrali smo negativnom procjenom, koja ne smije nositi bodove (koeficijent 0). Tako će raspon ocjena biti između 0 - 50 (25 sudaca x ocjena 2, 1 ili 0).

Na tablici 8 vidi se prosjek tako dobivenih ocjena po skupinama:

Tablica 8.   Prosjek ocjena skupina prema procijenjenom društvenom položaju
Table 8.   Group score average according to the evaluated social standing

	(Ocjene 0-50) (Scores 0-50)
Kontrolna skupina Control group	40,75
1.skupina group	31,00
2.skupina group	33,25
3.skupina group	17,50
4.skupina group	16,00

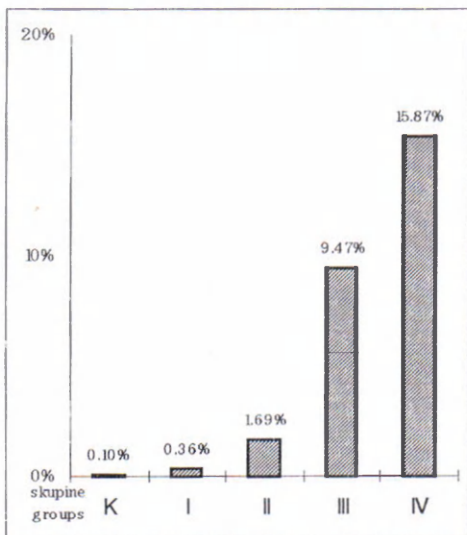
Tendencija pripisivanja višeg socijalnog statusa boljim, a nižeg lošijim govornicima očita je, ali blaga, bez korištenja najviših i najnižih ocjena: kontrolna skupina najpovoljnije je ocijenjena, ali ni ona nije dobila najviše ocjene; druga skupina, koja je po svim ostalim kriterijima bila iza prve, ovaj put je ocijenjena boljom; treća i četvrta skupina, iako su najlošije ocijenjene, nisu dobile krajnje

loše ocjene. Prema tome, može se pretpostaviti da je ispravnost izgovora samo jedan od faktora koji utječu na procjenu društvenog statusa, te da se ocjenjivači, svjesni svojih predrasuda, suzdržavaju od krajnjih ocjena, naročito u usporedbi izvornih govornika i stranaca.

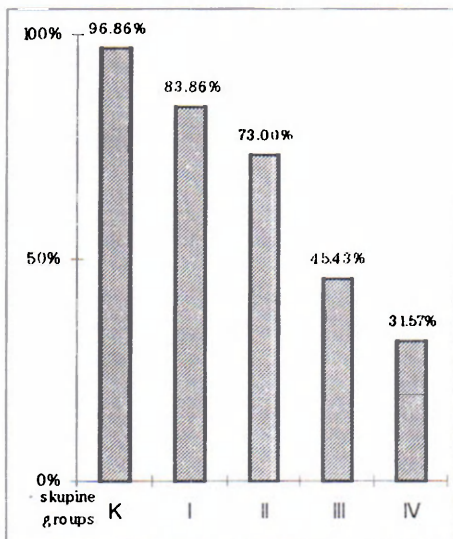
Slika 1.
Figure 1.

Ocjene govornika prema različitim kriterijima
Assessment of speakers by using different criteria

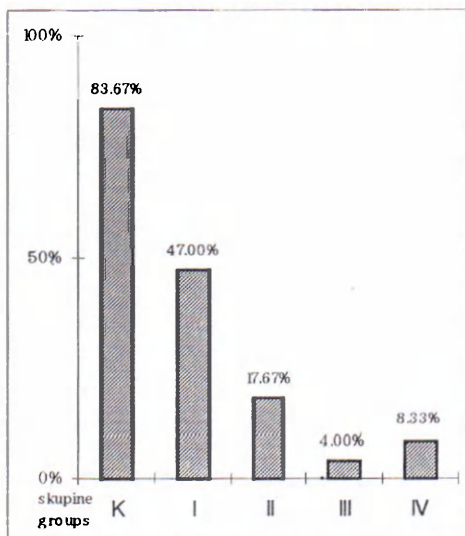
Porast broja po skupinama
Increase of errors by groups

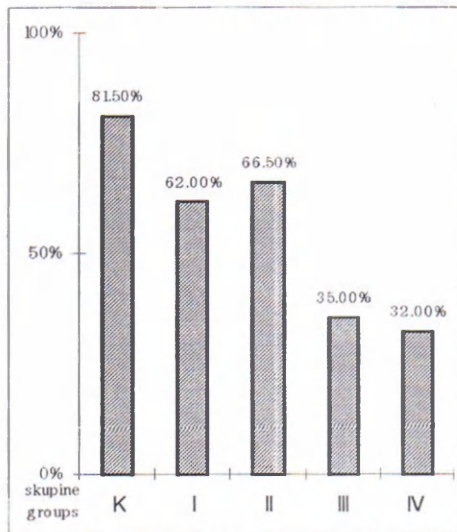
Globalna ocjena govornika po skupinama
Overall assessment of speakers by group

Procjena geografskog porijekla po skupinama
Assessment of geographic origin by groups

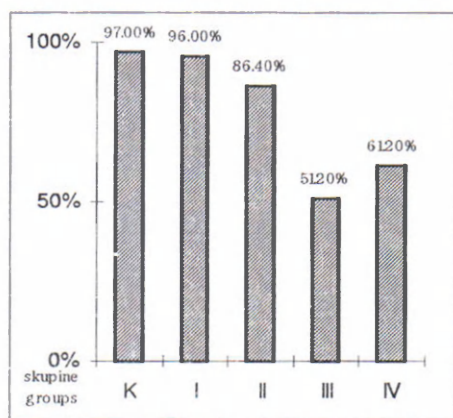

Procjena društvenog statusa
Assessment of social standing

Po svim kriterijima ocjene pokazuju tendenciju opadanja od kontrolne prema lošijim skupinama, osim što u procjeni geografskog porijekla i društvenog statusa četvrta skupina blago prednjači pred trećom, što se može pripisati boljim ocjenama prozodije (Slika 2).

Slika 2.   Prosječne ocjene prozodije po skupinama
Figure 2.   Average prosody-related scores by groups

Prema broju grešaka prva je skupina vrlo blizu kontrolnoj, ali je prema globalnom dojmu nešto dalje od nje, a izrazito se udaljava prema kriteriju prihvaćanja u jezičnu zajednicu ocjenjivača.

Razlika je još očitija na primjeru druge skupine, koja je, uz još uvijek vrlo mali broj grešaka, dobila vrlo niske ocijene prema kriteriju prihvaćanja kao članova vlastite jezične zajednice.

ZAKLJUČAK

Procjene stupnja stranog akcenta prema različitim kriterijima (broj grešaka, globalni dojam, prihvaćanje govornika kao člana vlastite jezične zajednice, društveno vrednovanje govornika sa stranim akcentom) međusobno su podudarne u rangiranju govornika (korelacija između $r=.81$ i $r=.96$), ali između pojedinih kriterija postoje izrazite razlike u visini ocjena. Naime, i minimalni porast broja grešaka dovodi do znatnog pada globalne ocjene, te do još izrazitijeg pada prema kriteriju prihvaćanja u jezičnu zajednicu ocjenjivača.

Nasuprot strogosti ocjenjivanja prema kriteriju prihvaćanja u svoju jezičnu zajednicu, procjene društvenog statusa znatno su umjerenije, bez izrazito niskih i izrazito visokih. Iako bolji izgovor utječe na to da se govorniku pripisuje viši socijalni status, izvorni su govornici manje strogi nego pri određivanju geografskog porijekla, u čemu ih je teško zavarati, jer i minimalni trag stranog akcenta odaje stranca.

Pojedinačna odstupanja koja nalazimo između ocjena globalnog dojma i broja grešaka mogu se objasniti povoljnijim ocjenama realizacije prozodijskih obilježja koja mogu utjecati pozitivno i negativno, odnosno mogu poboljšati ili pogoršati opći dojam u odnosu na broj grešaka. Utjecaj prozodije na globalnu

percepciju nečijega govora, vidljiv i u ovom istraživanju, sasvim je u skladu s jednim od osnovnih načela verbotonalnog pristupa.

Broj grešaka, dakle, iako je možda najvažniji, nije isključivi kriterij ocjene stranog akcenta. Važan faktor percepcije nečijega govora jest i realizacija prozodijskih obilježja.

Kriterij broja grešaka ne prate linearno ostali kriteriji: uz minimalan rast broja grešaka mnogo drastičnije padaju ocjene prema ostalim kriterijima.

REFERENCIJE

- Bourhis, R. Y. & Lambert, W. W.** (1975). Social consequences of accomodating one's style of speech: A cross-national investigation. *International Journal of Sociology of Language* 6, 55-71.
- Brennan, E. B. & Brennan, J. S.** (1981). Accent scaling and language attitudes: reactions to Mexican English speech. *Language and Speech* 24, 207-221.
- Flege, J. E.** (1984). The detection of French accent by American listeners. *Journal of the Acoustical Society of America* 76, 692-707.
- Giles, H.** (1971). Patterns of evaluation in Reaction to R.P., South Welsh and Somerset accented speech. *British Journal of Social and Clinical Psychology* 10, 280-292.
- Labov, W.** (1966). *The social stratification of English in New York city*. Washington D.C.: Center for Applied Linguistics.
- Lambert, W. E., Giles, H. & Picard, O.** (1975). Language attitudes in a French American community. *International Journal of Sociology of Language* 4, 127-152.
- Martinet, A.** (1969). *Langue et fonction*. Paris: Denoel.
- Plumer, D.** (1970). A summary of environmentalist views and some educational implications. In: F. Williams (ed.). *Language and Poverty*. Chicago: Markham.
- Ryan, E. B.** (1973). Subjective reactions toward accented speech. In: R. Shuy & R. Fasold (eds.). *Language Attitudes: Current Trends and Prospects*. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Ryan, H. B., Carranza, M. A. & Moffie, R. W.** (1977). Reactions toward varying degrees of accentedness in the speech of Spanish-English bilinguals. *Language and Speech* 20, 267-273.
- Tahta, S., Wood, M. & Lowenthal, K.** (1981). Foreign accents, factors relating to transfer of accent from the first to the second language. *Language and Speech* 24, 265-272.
- Tucker, G. R. & Lambert, W. E.** (1969). White and Negro listeners' reaction to various American-English dialects. *Social Forces* 47, 463-468.
- Williams, F.** (1973). Some research notes on dialect attitudes and stereotypes. In: R. Shuy & R. Fasold (eds.). *Language Attitudes: Current Trends and Prospects*. Washington D.C.: Georgetown University Press.

Nataša Desnica-Žerjavić
Faculty of Philosophy, Zagreb
Croatia

AN ASSESSMENT OF A FOREIGN ACCENT PERCEIVED

SUMMARY

Speech determines Man as an individual and as a member of a community and this determination is developed by means of involuntarily emitted sound signals that for the most part are not included into a phonetic system description. Hence an assessment of a foreign accent through errors only, would hardly be feasible as is the case, for example, with the contrastive approach of error analysis. Sociolinguistics introduces a criterion of different speech style perception both in a foreign language and in a variant of the same language. Namely, an acceptability of someone's speech style, of its positive or negative evaluation is at least as an important indicator of the foreign accent degree as the number of errors.

This paper investigates the degree of the foreign accent of Croatian speakers speaking French by using different criteria and by the comparison of the criteria used. Along with a common criterion shown in a number of errors, an indirect, overall assessment of a foreign accent has also been performed. The assessment was performed by a number of native, linguistically naive speakers, and was aimed at an overall impression of speech as well as on a social and geographic affiliation of speakers using a foreign accent. Whereas the assessment of geographic affiliation shows the degree of acceptability of a foreign speaker as a member of an evaluator's own speech community, the assessment of a social standing of a speaker with the foreign accent shows a social acceptability of his/her style of speech.

The investigation was carried out with a group of Croatian speakers with an advanced knowledge of French and the foreign accent of the group was assessed by a group of 25 students studying at Faculté des Lettres in Aix-en-Provence. Prior to the assessment, three linguistically trained judges performed a detailed assessment of errors of all read samples.

The assessments of a foreign accent according to the different criteria (number of errors, an overall impression, acceptability of a speaker as a member of one's own linguistic community, social evaluation of a speaker with a

foreign accent) are mutually correspondent in ranking the speakers (the correlation varies between $r=.81$ and $r=.96$); however the differences among individual criteria are quite pronounced. Notably, even a slight increase in a number of errors leads to a significant decline in the component relating to an overall impression, and even a more significant decline according to the acceptance into a linguistic community of a rater's criterion.

In contrast to the severity of the evaluators with the acceptance to their linguistic community-related criterion, assessments of social status-related criterion are much more moderate, without too low or too high a score. While a better pronunciation has an impact on a speaker's ranking as belonging to a higher social status, native speakers are less strict with that criterion than when assessing a speaker's geographical origin wherein it is very difficult to deceive them since even a very slight accent betrays a foreigner.

Some individual departures between an overall impression score and a number of errors score may be explained by the more favorable scores given to the prosodic elements, which may have both a positive and a negative impact, in other words to make an overall impression, relative to a number of errors, better or worse. The influence of the prosodic elements on an overall impression of someone's speech has been also proven in this investigation, quite in line with one of the fundamental principles of the verbo-tonal approach.

The number of errors, therefore, while possibly the most significant, is not the sole criterion when assessing a foreign accent. The realization of the prosodic elements also contributes to the perception of someone's speech: however, as for the most part it is not discreet it has not been assessed in the category correct/incorrect, but only in the category of a better or worse performance.

Furthermore, the category number of errors is not linear with the other criteria: a minimal growth of a number of errors causes a much more dramatic decline of scores against the scores achieved by the other criteria.

Key words: foreign accent, prosody, speech perception